

hvad man forøvrigt vistnok med fuldkommen Frie kunde ønske. Med disse Par Ord, hvortil jeg vil indskrænke mig, skal jeg anbefale dette Forslag saa varmt, som jeg formaar. Hvad Regjeringens Stilling til det angaar, havde jeg nogen Tro til, at den ikke vilde være ugunstig, naar man ikke gik videre. Hvorvidt denne Tro er begrundet eller ikke, haaber jeg, vi snart ville erfare, da den høitærede Kultusminister utvivlsomt ikke vil unddrage os sine Dplysninger, og dermed anbefaler jeg Loven.

Holstein-Ledeborg: Naar jeg har bedt om Ordet strog, er det blot for at udtale mig om min personlige Stilling til denne Sag, ikke fordi jeg har noget Mandat til at tale paa Flerets Vegne, hvilket Mandat jeg ikke heller har bedt om, idet jo denne Sag hører til dem, i hvis Debat jeg i Almindelighed ikke pleier at tage Del, medens jeg dog paa Grund af dens almindelige politiske Betydning, og dens Betydning for Kulturudviklingen i det Hele har troet at burde præcisere min Stilling til den. Jeg vil da sige, at dette Lovforslag paa ingen mulig Maade kan betragtes som et Udtryk for den Bevægelse, der rundt omkring i Europa gjør sig gjældende til Fordel for det borgerlige Egteskab. Jeg tror, at hvis denne Bevægelse blev omplantet paa dansk Grund, vilde det vise sig, at Sagen her vilde faae en helt anden Betydning og maatte gjøres til Gjenstand for en helt anden Behandling end mange andre Steder; men herpaa skal jeg ikke komme nærmere ind. Dette er jo en Følge af, at vi leve i et protestantisk Land, hvor den kanoniske Retts Regler ikke gjælde, og hvor følgerlig de Konsekvenser, der drages af den i de Lande, hvor den gjælder, hvor altsaa disse principielle Indvendinger i en betydelig Grad affvæktes, faae en ganske anden Betydning. Men saa meget er vist, at bortset herfra er det utvivlsomt, at Spørgsmaalet om borgerligt Egteskabs Indførelse er for det ægtefællelige Liv og for det sædelige Liv i Befolkningen et overdentlig alvorligt Spørgsmaal, og jeg gjør ingen Hemmelighed af, at jeg hører ikke til dem, der ere begejstrede for en saadan Foranstaltning. Hvis det foreliggende Forslag altsaa gik ud derpaa, vilde jeg derfor for mit Vedkommende ikke anse det for berettiget at gjøre det Allermindste for at fremme det — maaske vilde jeg endog gjøre det Modsatte — men saaledes er dette Forslag ikke. Det gaar, saavidt jeg kan skjønne, i en ganske anden Retning. Det gaar idetmindste i sin Virkning ud paa at fritage Folkekirkens Præster fra at vie Fraskilte ved at gjøre det muligt for Fraskilte at blive anerkjendte af Staten som Egtfæller uden at tvinge Folkekirkens Embedsmænd til at sanktionere det Samliv, som da kommer til at bestaa imellem dem, som et kristeligt Egteskab, og det anser jeg for en Fordel, at dette Forslag kræver en Ting, som

gjennem lange Tider hos Alle maa have vakt Forargelse, nemlig at Folkekirkens Præster imod deres Overbevisning, men tvungne af Statens Myndighed og for at blive ved Embedet, sanktionerede Forbindelser, som de maatte betragte som Konkubiner, som Egteskabsbrud. At der gjøres en Ende derpaa ad en saa mild Vej, kan jeg kun anse for heldigt. Jeg siger udtrækkeligt, at naar jeg agter ikke at stemme imod dette Forslag — stemme for det skal jeg med Glæde, naar jeg kunde blive saalænge, men jeg er nødt til snart at forlade Salen — kan er det, fordi jeg deri ser en Protest imod Etkilsmisse, men ingenlunde fordi jeg deri ser en Anbefaling for borgerlig Vielse. Hertil skal jeg indskrænke mig, da det kun er mig om at gjøre at klargjøre min Stilling til Sagen, men ikke at komme ind paa en Debat, som jo tidsnok kan komme ved 2den Behandling, og som jeg for Diebliffet ikke kan anse mig forpligtet til at deltage i.

H. Holm: Jeg tror, at man maa være vor høitærede Aldersformand, det ærede Medlem for Middelfart (B. Christensen) taknemlig, fordi han har bragt dette Spørgsmaal paa Bane, thi efter min Overbevisning er det et af de Spørgsmaal, paa hvis heldige Løsning det beror, hvorvidt det folkelige og kirkelige Liv her i Danmark skal udvikles paa en sund Maade. Jeg vilde for mit Vedkommende have ønsket, at Forslaget havde indeholdt mere, end det indeholder. Jeg kan gjerne strog sige, at jeg i Modsetning til den sidste ærede Taler vilde have ønsket, at dette Forslag indeholdt en Bestemmelse om Indførelse af borgerligt Egteskab for Alle, baade for Medlemmer af Folkekirken og for dem, der staa udenfor Folkekirken. Men Forslaget har dog altid den Fortjeneste, — selv om det ikke gaar saa vidt — at det bringer hele dette store Samfundsspørgsmaals Løsning paa Dntale. Dette Spørgsmaal har jo hvilet i mange Aar; det er over 20 Aar siden, at der har foreligget noget Forslag derom for den danske Rigsdag. Og da det er saa længe siden, maa det maaske være mig tilladt at minde lidt om denne Sags tidligere Gang heri Landet; de Fleste af Thingets ærede Medlemmer have jo ikke været Medlemmer, da disse Spørgsmaal tidligere have været paa Bane. Der er dog Et, som jeg tror det er nødvendigt at sige først, skøndt det maaske lyder noget trivielt, og det er, at der har været Egteskaber til, saalænge Menneskeheden har bestaaet, længe før Kristendommen fik Magt over Sindene. Det lyder trivielt; men jeg tror, det er nødvendigt at nævne det, naar man skal tale om disse Forhold, idet der jo ofte tales derom paa en saadan Maade, som om Egteskabet var en kristelig Indstiftelse, hvad det efter min Overbevisning aldeles ikke er. Jeg tror, at det er nødvendigt at fastholde, at Egteskabets Indstiftelse er en rent menneskelig og borgerlig Sag, og at Kristendommen ikke inde-